

Seyed Hamid Hosseini

**RELIGIA LIBERTĂȚII ȘI
LIBERTATEA RELIGIOASĂ
ÎN CORAN**

**Fundația Imam Ali
București**

Religia libertății și libertatea religioasă în Coran

Fundația Imam Ali – București

<https://imamali.ro/?lang=ro>

Email: info@imamali.ro

În religie nu există constrângere	3
Ingrijorarea celor descurajați	10
Bazele de aur ale eticii și moralei	16
Pedeapsa pentru apostazie	21
Idolatrie sau toleranță?	29

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, cel Milostiv, cel Îndurător

Religia libertății și libertatea religioasă în Coran

Seyed Hamid Hosseini¹

În religie nu există constrângere

În Coran este descrisă în nenumărate rânduri credința ideală și, în acest sens, cea mai mare atenție este acordată rolului libertății și autonomiei în realizarea credinței drepte; această preocupare este atât de mare încât Cartea lui Dumnezeu respinge cu desăvârșire orice formă de constrângere în chestiunile religioase, și în versetul 256 din Sura Al-Baqara (2) se afirmă în mod clar:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ.

Nici o obligație în Credință.

Locul credinței este în inimă și suflet², iar acestea nu acceptă nicio presiune. Prin urmare, răspunsul profeților și al mesagerilor, atât către cei care nu erau dispuși să le accepte invitația, cât și către cei care își impuneau propria credință, a fost că: religia nu este compatibilă cu constrângerea. Un exemplu de răspuns care i-a fost dat primului grup poate fi regăsit în versetul 28 din Sura Hud (11), în care profetul Noe vorbește despre oamenii care nu-i acceptau invitația:

¹ . Director al Fundației Imam Ali din București. <https://imamali.ro/>

² . Coran 49: 14:

«وَلَمَّا يَدْخُلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ»

„Credința nu a intrat încă în inimile voastre!”

أَنْزَلْنَاهُ مَكِّمُوهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ.

Ar trebui să vă silim la ceea ce urăți?

Al doilea exemplu poate fi observat în răspunsul dat de profetul Șu'aib în fața constrângerii religioase a nobililor tribului său în versetul 88 din Sura Al-A'raf (7).

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ.

Căpeteniile poporului său care erau pline de trufie spuseră: „Noi te vom izgoni din cetatea noastră, o, Șu'aib, pe tine și pe cei care au crezut odată cu tine, dacă nu vă întoarceți la credința noastră.” El spuse: „Cum! Chiar dacă o urâm?

Desigur, acceptarea opțională a religiei este dificil de înțeles pentru mulți credincioși și uneori aceștia, din binevoință și îngăduință, cred că forțarea altora pe calea care îi va salva va fi în avantajul lor. Dar Coranul luptă împotriva acestei iluzii și le spune în versetul 31 al Surei Ar-Ra'd (13) că dacă ar exista beneficii și avantaje în constrângerea religioasă, Dumnezeu însuși ar fi putut face aceasta cu ușurință.

أَفَلَمْ يَتَأَسَّ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا؟

Credincioșii nu vor deznădăjdui, căci Dumnezeu de-ar voi, i-ar călăuzi pe toți oamenii

Deși Profetul nu a obligat niciodată pe nimeni să urmeze calea religiei, dar din cauza dorinței profunde de a aduce oamenii la credință³,

³ . Un exemplu al acestei intense dorințe este descris în Coran 18: 6:

«فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا»

Coranul îl avertizează adesea că el nu este paznicul și avocatul oamenilor. Una dintre aceste aduceri-aminte se găsește în versetele 104 și 107 din Sura Al-An'am (6), unde Dumnezeu transmite mai întâi prin vocea Profetului:

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ.

Adevărat, clarviziuni v-au venit de la Domnul vostru. Cine este limpede văzător, este pentru sine, cine este orb, este împotriva sa. Eu, vouă, nu vă sunt paznic.

Și apoi în versetele următoare repetă aceeași idee și se adresează profetului astfel:

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ.

Dacă Dumnezeu ar fi vrut, ei nu l-ar fi făcut semeni. Noi nu te-am făcut paznic asupra lor și nici să ai grija lor.

Obiceiul lui Dumnezeu este ca îndrumarea oamenilor să fie legată de propria lor alegere și nu impusă sau dorită de alții; astfel, în versetul 56 al Surei Al-Qasas (28), se amintește Profetului că îndrumarea este un proces conform unei legi pe care Dumnezeu a stabilit-o:

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ.

Tu nu-l călăuzești pe cel care-l iubești, ci Dumnezeu călăuzește pe cine voiește, căci El îi cunoaște prea-bine pe cei care vor să fie călăuziți.

Și în versete precum 21 și 22 ale Surei Al-Ghashiya (88), Îi reamintește trimisului Său că sarcina sa este de a avertiza și nu de a stăpâni:

„Tu, mahnit căci ei nu vor crede în aceste spuse, îți vei pune viața în pericol pe urmele lor!”

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرُ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ

Adu-le aminte, căci asupra ta stă aducerea aminte însă asupra lor nu ai nici o putere.

Aceasta este aceeași idee prezentată în versetul 99 al sursei Al-Ma'ida (5), în care se afirmă:

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ

Asupra trimisului este doar înștiințarea.

Prin urmare, după ce „calea către îndrumare din rătăcire a devenit clară”⁴, oamenii trebuie lăsați să fie liberi și oricine dorește să accepte această realitate evidentă, iar oricine nu dorește, să nesocotească adevărul după bunul plac și propria alegere și să devină necredincioși. Prin urmare, în versetul 29 al sursei Al-Kahf (18) se spune:

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ

⁴ . În Coran 2: 256, imediat după declarația

«لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ»

„Nu există constrângere în religie”, se spune:

«قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ»

„Calea cea Dreaptă se deosebește de rătăcire”.

Această mențiune în acest verset, contrar opiniei celor care consideră această chestiune o scuză pentru a submina preceptele Coranului privind libertatea religioasă, are ca scop accentuarea zădărniciilor constrângerii religioase. Cu alte cuvinte, atunci când calea către bine și rău este bine delimitată, dar totuși unii aleg calea greșită, constrângerea lor pentru a face cale întoarsă de pe traseul pe care au pornit nu are niciun beneficiu, iar fiecare persoană își alege propriul drum și destin.

Spune: „Adevărul este de la Domnul vostru. Cine voiește, crede.
Cine voiește, tăgăduiește.”

Desigur, această cuvântare nu reprezintă permisiunea de a se împotrivi poruncilor lui Dumnezeu; ci înseamnă că Dumnezeu, stăpânitorul absolut al universului⁵, a decis ca soarta bună sau rea a omului să fie determinată doar de alegerile sale, fără ca nicio acțiune religioasă sau anti-religioasă⁶ să aibă vreun efect asupra acestei sorți.

Unii spun că principiul religiei este o alegere, dar cine o acceptă trebuie să accepte și obligativitatea. Unii de asemenea cred că printre îndatoririle sau opțiunile conducerii islamice se numără și implementarea legilor religioase prin constrângere. Cu toate acestea, din punct de vedere moral sau din perspectiva consecințelor vieții de apoi, nu există nicio diferență între principiul și ramura religiei, iar Coranul consideră că implementarea legilor religioase în societate este valoroasă și reprezintă o dovadă de credință numai în condițiile în care oamenii își aleg singuri aceste legi și sunt cu adevărat supuși acestora din toată inima. Prin urmare, în versetul 65 din Sura An-Nisa (4), care

⁵ . Conform afirmației din Coran 3: 83, întregul univers se supune voinței lui Dumnezeu și nimic nu se întâmplă fără voia Lui:

«أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْتَغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ»

„Oare ei caută o altă Lege decât cea a lui Dumnezeu, când Lui i se supun cei din ceruri și de pe pământ, de voie ori de nevoie, și la El se vor întoarce?”

⁶ . Zădărnicia comportamentului coercitiv împotriva religiei este menționată în Coran 16: 106 în felul următor:

«مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ»

„Asupra celui ce îl tăgăduiește pe Dumnezeu după ce a crezut în El — nu cel care este silit și a cărui inimă rămâne liniștită în credință, ci asupra celui ce de bună voie deschide inima sa tăgădei — va cădea mânia lui Dumnezeu și va avea o mare osândă.”

subliniază importanța aplicării justiției în modul cel mai corect de către Profet, acceptarea și supunerea voluntară, din toată inima, este considerată dovada unei adevărate credințe și nu este vorba despre impunerea acesteia asupra oamenilor:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا.

Nu! Pe Domnul tău! Ei nu cred atâta vreme cât nu te-au luat judecător pentru gâlcevile lor. Ei nu vor mai afla în ei regretul de a scăpa de ceea ce tu vei fi hotărât și se vor supune pe de-a-ntregul.

Greșeala sau confuzia mare care are loc în cazul acesta este aceea că susținătorii impunerii obligativității religioase consideră „datoria și angajamentul personal” o scuză pentru a considera „interferența și obligarea altora” ca justificată. Aceasta se întâmplă în timp ce nu există o astfel de obligație și, chiar dacă este obligatoriu pentru fiecare persoană să respecte porunca lui Dumnezeu și să o îndeplinească ca pe o obligație absolută, nimeni nu are dreptul să oblige pe alții să îndeplinească acte religioase.

Ingrijorarea celor descurajați

Nu există îndoială sau dezacord cu privire la faptul că în Coran ridicarea lanțurilor și descătușarea omului este unul dintre obiectivele credinței drepte. Cu toate acestea, unii consideră că, prin restricționarea acestei libertăți în problemele spirituale, se ignoră clar perspectiva Coranului cu privire la libertățile politice, sociale și credincioase și afirmă că dacă ar fi lăsați liberi oamenii lacomi și doritori de plăceri, acest fapt nu va duce decât la depravare și pierzanie; prin urmare, aceștia consideră că sporirea libertăților sociale conduce la scăderea libertății de bază și a libertății spirituale.

Dar Coranul nu privește omul în felul acesta, iar cu toate avertizările referitoare la pericolul poftelor lumești și egoismului și la condamnarea caracterului iute și al exceselor umane, îi recunoaște lui Adam onoarea și superioritatea față de multe alte creații ale lui Dumnezeu⁷, superioritatea sa în îndeplinirea îndatoririi divine⁸, baza sa ca succesor

⁷ . Din Coran 17: 70 aflăm de asemenea:

«وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا»

„Noi i-am preacinstit pe fiii lui Adam. Noi i-am purtat pe uscat și pe mare și i-am înzestrat cu cele bune. Noi i-am ales înaintea multora dintre cei pe care i-am creat.”

⁸ . În Coran 33: 72 este menționat:

«إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا»

„Noi am înfățișat cerurilor, pământului și munților păstrarea credinței, însă ei au refuzat să o ia asupra lor și au fost cuprinși de groaza ei. Numai omul a luat asupra sa această povară, însă el este nedrept și neștiutor.”

al lui Allah⁹ și rugăciunea îngerilor înaintea sa¹⁰, iar toate aceste caracteristici valoroase se datorează libertății și autonomiei omului. După cum se menționează în versetul 165 din Sura Al-An'am (6), această poziție înaltă i-a fost dată omului pentru a fi pus la încercare și pentru a merita răsplata sau pedeapsa:

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ.

El este Cel ce v-a făcut urmașii Săi pe pământ. El i-a ridicat pe unii dintre voi cu mai multe trepte deasupra celorlalți pentru a vă pune la încercare prin ceea ce v-a dăruit. Domnul tău este grabnic la pedeapsă, însă și Iertător, Milostiv.

Aceasta este aceeași chestiune care este prezentată ca filosofia vieții și morții în al doilea verset al Surei Al-Mulk (67):

⁹ . Povestea creării omului începe în felul următor în Coran 2: 30:

«وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ»

„Când Domnul tău spuse îngerilor: „Într-adevăr, am să-mi fac un locuitor pe pământ”, ei au răspuns: „Vrei să faci un locuitor care să-i zădărnicească rostul și să risipească șuvoaie de sânge, în vreme ce noi Te preamărim cu laude și Te preasfințim?! Atunci, El spuse: „Desigur, eu știu ceea ce voi nu știți.”

¹⁰ . În afară de menționarea prosternării îngerilor în fața lui Adam în primele versete ale surei Al-Baqara (2) și în alte versete din Coran, în Coran 7: 11 se vorbește despre prosternarea îngerilor în fața lui Adam după crearea și apariția tuturor ființelor umane:

«وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ»

„Noi v-am creat, apoi v-am desăvârșit chipul, după care am spus îngerilor: „Prosternați-vă înaintea lui Adam.” Și ei așa făcură în afară de Iblis care nu a fost între cei care s-au prosternat.”

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ.

Cel ce a creat viața și moartea ca să dovedească care dintre voi este mai bun la faptă. El este Puternic, Iertător.

În mod constant, există un grup de oameni cu gândire limitată care cred că îndrumarea și credința oamenilor sunt atât de valoroase și importante încât ar putea să tolereze și să justifice amărăciunea și urâtenia obligativității religioase; un grup care a fost prezent și la începuturile Islamului, alături de Profetul nostru Mohamed ﷺ și care credea că erau mai preocupați și mai devotați decât el în ceea ce privește religia.

În conformitate cu un hadith valid pe care Imam Reza îl relatează cu o sursă de aur de la Imam Ali, cei care sunt îngrijorați îl constrâng pe Profetul lui Allah ﷺ să sporească puterea și strălucirea Islamului prin negarea libertății oamenilor; dar răspunsul Profetului lor a fost că „nu sunt dispus să-l întâlnesc pe Allah Cel Atotputernic printr-un vicleșug care nu mi-a fost adus la cunoștință, iar eu nu sunt o persoană care să stânjenească sau să oblige!” Versetul 99 din Sura Yunus (10) confirmă aceste spuse:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مَن فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ.

Dacă Domnul tău ar fi vrut, toți locuitorii pământului ar fi crezut. Poți însă să-i silești pe oameni să creadă?

În continuare, această zicală luminoasă explică sensul versetului astfel: „Adică, Dumnezeu spune că dacă ar fi vrut, ar fi putut să îi forțeze și să îi oblige să accepte religia după ce se confruntă cu realitatea și după ce văd dificultățile vieții de apoi, dar dacă ar fi făcut asta, ei nu ar mai fi găsit demnitatea sau recompensa din partea Lui. Cu toate acestea, El vrea ca oamenii să devină credincioși fiind liberi să aleagă și să-și

dorească lucrul acesta, astfel încât să fie vrednici de grația și stima lui Dumnezeu și de viața veșnică în Rai.”¹¹

În acest sens, Coranul spune fără nicio circumstanță și ambiguitate de mai multe ori, inclusiv în versetul 29 al Surei Al-Kahf (18):

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ.

Spune: “Adevărul este de la Domnul vostru. Cine voiește, crede. Cine voiește, tăgăduiește.”

Creatorul știe foarte bine ce consecințe are deschiderea căii spre păcat și pierzanie pentru cei care sunt dornici¹²; cu toate acestea, El spune ca mulți dintre oameni să fie lăsați să se scufunde în jocurile¹³, dezordinea¹⁴, pofta și dorințele lor¹⁵, dar libertatea și liberul arbitru al

¹¹ . Al-Shaykh al-Saduq, "Uyun Akhbar al-Rida (PBUH)", Tehran: Jahan, Vol. 1, p. 134.

¹² . În Coran 75: 5 se spune:

«بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ»

„Înainte de aceasta însă, omul dorește întotdeauna desfrâul.”

¹³ . În Coran 6: 91 este menționat:

«قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ»

„Spune: “Dumnezeu!”.” Și lasă-i apoi să se joace cu propriile palavre.”

¹⁴ . Coran 6: 110 spune:

«وَتَقَلَّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ»

„Fiindcă nu au crezut de prima dată, Noi le întoarcem inimile și privirile și îl lăsăm să bâjbâie orbește în neascultarea lor.”

¹⁵ . În Coran 15: 3 se spune:

«ذَرَّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَنَّوْا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ»

omului să rămână. De aceea, în versetul 28 al Surei Hud (11), este citat profetul Noe că le spunea oamenilor:

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَأَتَانِي رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِهِ فَعَمَّيْتُ عَلَيْكُمُ النُّزُلَ مَكْمُوهًا وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ.

El spuse: “O, popor al meu! Ce părere aveți? Dacă mă sprijin pe o dovadă de la Domnul meu — ce mi-a dăruit milostivenia Sa — și care vă rămâne vouă ascunsă din pricina orbirii voastre, ar trebui să vă silim la ceea ce urâți?”

Da, în spațiul liber, inamicii găsesc oportunitatea de a face propagandă, dar Dumnezeu, care este creatorul acestei încercări, a dorit să permită diavolilor să se războiască cu profeții și să răspândească vorbe denaturate și a permis ca aceștia să-și spună minciunile pentru¹⁶ ca oamenii să poată face propriile alegeri.

Accentul Coranului asupra libertății de exprimare a opozanților săi constă în faptul că primirea îndrumării divine se datorează evitării închinării la tiranii cărora Dumnezeu le-a oferit, de asemenea, șansa și timpul să urmeze calea către perfecțiunea umanității, prin ascultarea de diverse cuvântări și alegerea celor mai bune dintre ele. În consecință, în versetele 17 și 18 ale Surei Az-Zumar (39), se spune:

„Lasă-i să mănânce și să se bucure o vreme. Nădejdea le face plăcere, însă curând vor afla!”

¹⁶ . Această chestiune este exprimată limpede în Coran 6: 112:

«وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ»

„Noi fiecărui profet i-am făcut astfel un vrăjmaș: diavolii din oameni și ginni ce-și descoperă unii altora poleiala cuvintelor într-o amăgire. Dacă Domnul tău ar fi vrut, ei n-ar fi făcut-o. Lasă-i pe ei cu ceea ce născocesc.”

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ. الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ
أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ.

Cei care se feresc de Taghuți să li se închine, și se întorc la
Dumnezeu, au bunăvestire! Vesteste-le-o robilor Mei care ascultă
Cuvântul și urmează prea-binele lui. Aceștia sunt cei pe care
Dumnezeu îi călăuzește! Aceștia sunt cei dăruiți cu minte!

Deși nicio minte rațională nu își dorește o libertate fără margini, în acest
Crez religios nu numai că nu se vorbește despre interzicerea și
cenzurarea lucrărilor și canalelor altor doctrine cu un titlu fictiv, cum
ar fi „Cărți înșelătoare”, dar se recomandă credincioșilor să aibă un
comportament corect și echitabil cu toți, chiar și cu dușmanii religiei,
și să accepte doar restricțiile care se aplică în condiții similare pentru ei
înșiși, în conformitate cu regula de aur a eticii și moralei care spune „ce
ție nu-ți place altuia nu-i face”. Dacă acordăm atenție acestei observații,
vom vedea că, așa cum este menționat și în versetul 194 din sura Al-
Baqara (2), limitarea libertății celor care încalcă drepturile altora este
singura restricție compatibilă cu principiul de precauție:

فَمَنْ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ.

Luna Sfântă pentru Luna Sfântă, iar pentru lucrurile sfinte există
răzbunare. Cine vă vrăjmășește, vrăjmășiți-l precum vă vrăjmășește.
Temeți-vă de Dumnezeu! Să știți că Dumnezeu este cu cei temători.

Bazele de aur ale eticii și moralei

Chiar dacă apogeul valorilor umane trebuie căutat în etica individuală și virtuțile care sunt obținute prin angajamentul față de adevăruri sacre și divine, etica socială este cea care asigură un nivel minim al vieții și oportunități egale în obținerea de virtuți.

Experiența a mii de ani de războaie, masacre și suferință cauzate de susținătorii virtuților lumești sau cerești i-a determinat pe teoreticienii moralei să ajungă la concluzia că în loc să se străduiască să ofere o definiție comună a valorilor individuale superioare, ar trebui să se concentreze pe stabilirea unui nivel minim de viață colectivă și să-și concentreze eforturile în crearea unui mediu care să ofere tuturor posibilitatea de a alege ce este mai bun.

Coranul, deși insistă asupra valorilor cerești și consideră obținerea de virtuți în strânsă legătură cu credința și comportamentul monoteist¹⁷, atunci când se referă la etica socială, vorbește într-un mod cât se poate de lumesc, punând accent pe beneficiile umane comune și vorbind despre o viață pașnică pentru toate gusturile și credințele.

Analiza a zeci de versete din Coran, care conțin recomandări sociale, arată că nici unul dintre acestea nu se bazează pe altceva decât pe echitate și justiție și că ele sunt organizate pe o axă, începând cu

¹⁷ . În Coran 20: 75 este menționat despre acest subiect:

«وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى»

„Cei care vin la El, ca niște credincioși care au săvârșit fapte bune, aceia vor avea cele mai înalte trepte.”

scrierea datoriilor¹⁸ și a atribuirii copiilor vitregi¹⁹, până la îngrijirea orfanilor²⁰, judecată²¹ și chiar până la cele mai mari probleme politice. Până în punctul în care Dumnezeu Însuși, în versetul 25 al Surei Al-Hadid (57), consideră că scopul misiunii profetice este de a crea condițiile pentru ca oamenii să poată conduce o societate pe baza unui sistem echitabil.

¹⁸ . În Coran 2: 282, care conține instrucțiuni referitoare la înregistrarea datoriilor și termenelor de plată, se subliniază necesitatea justeței în acest proces:

«وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ»

„Un scrib ales dintre voi s-o scrie cinstit!”

¹⁹ . La începutul 33: 5, este explicată în felul acesta necesitatea numirii copiilor adoptivi după tații lor:

«ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ»

„Chemați-i după tații lor, așa este mai drept înaintea lui Dumnezeu.”

²⁰ . Coran 4: 3 exprimă îngrijorarea în fața nedreptății ca justificare pentru aprobarea poligamiei și subliniază respectarea echității ca fiind o condiție pentru aceasta:

«وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِّنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا»

„Dacă vă este teamă că nu veți fi dreți cu orfanii, luați-vă soții după cum vă va plăcea, două ori trei ori patru femei. Dacă vă este teamă că nu veți fi dreți cu ele, luați-vă o singură femeie ori pe cele stăpânite de dreapta voastră. Așa vă va fi mai ușor vouă, dacă nu puteți ține o casă mare.”

²¹ . În Coran 4: 58 se spune:

«إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا»

„Dumnezeu vă poruncește să înapoiati ceea ce vi s-a dat în păstrare și să judecați după dreptate când judecați între oameni. Dumnezeu vă îndrumă numai spre bine. Dumnezeu este Auzitor, Văzător.”

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ.

Noi i-am trimis pe trimișii Noștri cu dovezi vădite. Noi am pogorât odată cu ei Cartea și balanța ca oamenii să se poarte drept.

Importanța acestei chestiuni devine mai clară atunci când realizăm că în nici una dintre abordările frecvente ale conceptelor de justiție și echitate și referirile repetate din Coran și hadithuri la acestea nu au fost oferite alte definiții noi sau diferite decât cea a „dreptății”, iar atenția a fost îndreptată către același sens uman convențional și complet lumesc de bine versus rău ca standard al comportamentului etic. Pe această bază, în Coran, cuvintele „cunoscut” și „obicei” sunt folosite de 40 de ori pentru a sublinia relațiile sociale juste, iar versetul 199 din Sura Al-A'raf (7) îi îndeamnă pe Profeți să aibă încredere în conștiința comună a oamenilor dintr-o societate și să le ceară oamenilor să trăiască ghidându-se după bunurile și relele recunoscute în rândul lor:

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ.

Dă iertare, poruncește binele, îndepărtează-te de neștiutori!

Secretul acestei încrederi este perspectiva pe care Coranul o are asupra naturii umane divine și crede că dorința conștiinței umane este aceeași cu cuvântul și comanda lui Dumnezeu și că religia adevărată și dreaptă nu este decât supunerea față de adevărul pe care îl găsește omul în interiorul său:

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ.

Ridică-ți fața către Lege ca un dreptcredincios, după firea cu care Dumnezeu a plăsmuit oamenii. Nimic nu se va schimba în creația lui Dumnezeu. Aceasta este Legea cea dreaptă, însă cei mai mulți oameni nu știu.

Desigur, sensul acestei cuvântări nu este că toate interpretările sunt corecte și că toate dorințele sunt instinctive. Deoarece contradicțiile dintre diferite puncte de vedere și urâtenia multor impulsuri sunt mai evidente decât chiar posibilitatea lor divină, dar faptul că înțelegem că diversitatea și contradicția opiniilor indică unele dintre ele ca fiind incorecte și că putem judeca urâtenia unor dorințe și comportamente, este cea mai bună dovadă a existenței unei baze de încredere pentru a distinge binele de rău în natura umană.

Da, omul, pe lângă natura divină și puterea de a discerne între bine și rău, este prizonier al impulsurilor și plăcerilor care îi capturează chiar și rațiunea și gândirea și îi elimină puterea de a percepe și înțelege. Dar nu putem concluziona din aceasta că tot ceea ce spun alții este greșit și că doar interpretarea noastră a unui text sacru sau a unei experiențe științifice sau a oricărui alt fundament pe care îl considerăm corect trebuie să fie criteriul adevărului și falsității. Pentru că aceiași factori care conduc la faptul că alții ajung la concluzii greșite și apără cu hotărâre această idee pot avea și un efect asupra interpretării și perspectivelor noastre și excepțiile pe care le facem pentru noi înșine, pentru școala noastră și pentru colegii noștri de gândire nu au nicio bază în afară de egocentrism.

În aceste condiții, singura soluție pentru a profita de natura divină și pentru a evita daunele care o compromit este să părăsim poziția în care dorințele și egoismul ies la iveală și această situație nu este altceva decât individualismul, centrarea pe sine și mulțumirea cu propriul punct de vedere și propria perspectivă. Doar în acest fel putem fi într-o poziție în care nu suntem ușor expuși atingerilor dorințelor psihologice. Până când nu trecem de granițele presupunerilor și perspectiva noastră privind dreptul la viață, chiar dacă avem cele mai sacre texte și doctrine, încă este posibil să cădem pradă egoismului și să interpretăm aceste texte în direcția dorințelor personale și de grup; dar dacă ne punem în locul altora și ascultăm chemarea conștiinței noastre în ceea ce îi privește pe cei pe care îi privim din afară, ne vom obliga să „considerăm

ceea ce ne place pentru noi înșine, și pentru ceilalți". În acest fel, vom înțelege mai bine această chemare divină.

Pedeapsa pentru apostazie

De obicei, după explicarea opoziției Coranului și a Ahl al-Bayt-ului față de constrângerea religioasă, prima întrebare care apare este de ce, dacă religia nu are nicio obligație sau coerciție, oamenilor nu li se permite să-și schimbe religia și, luând în considerare pedepse grele precum execuția apostatului, li se închide calea de alegere liberă a credinței? Pentru a răspunde la această întrebare importantă, trebuie să avem în vedere poziția Coranului cu privire la problema apostaziei, fără a ne baza pe ce este cunoscut și împământenit. Pentru a înțelege poziția Coranului în abordarea apostaziei, pe lângă acordarea de atenție versetelor care consideră religia obligatorie și nedorită, trebuie să examinăm mai mult de 15 versete care condamnă ferm abdicarea de la religie și iau în considerare pedepse grele pentru aceasta. Desigur, ori de câte ori Coranul vorbește despre necredință după credință și îi muștră pe cei care au păreri clare despre adevărul religiei, este vorba despre cei care au argumente clare în favoarea legitimității religiei, dar se întorc deliberat împotriva ei. Aceiași oameni sunt descriși în versetul 86 din Sura Al-Imran (3) în acest fel:

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ.

Cum să-i călăuzească Dumnezeu pe cei care tăgăduiesc, după ce au fost credincioși și au mărturisit că trimisul este Adevăr și după ce dovezi vădite le-au fost aduse? Dumnezeu nu călăuzește poporul nedrept.

Din acest motiv, astfel de oameni sunt numiți în versetul 108 al Sura Al-Baqara (2) oameni rătăciți²² și în versetul 82 al Sura Al-Imran (3)

²² . Coran 2: 108:

«وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ»

sunt numiți păcătoși și răi²³, iar în versetul 149 al aceleiași sure, astfel de oameni sunt numiți tăgăduitori²⁴. În versetele 86-91 ale aceluiași sure, sunt menționate pedepse grele, veșnice și neacceptarea pocăinței și răzbunarea acestora²⁵. Alte versete ale Coranului abordează pedepsele apostaziei și enumeră pedepse precum alterarea faptelor bune²⁶, pierderea iertării și îndrumării divine²⁷, durerea chinuitoare în această

„Cel care a schimbat credința pe tăgadă s-a rătăcit de la Drumul cel Drept.”

²³ . Coran 3: 82:

«فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ»

„Cei care vor întoarce spatele după aceasta, aceștia sunt cei stricați.”

²⁴ . Coran 3: 149:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُم عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ»

„O, voi cei ce credeți! Dacă dați ascultare tăgăduitorilor, ei vă vor întoarce pe urmele voastre, iar dacă vă veți întoarce, veți fi pierduți.”

²⁵ . Acest set de versete conține o multitudine de chestiuni importante, însă din cauza dimensiunilor acestora, textul și traducerea lor nu au fost citate. Este recomandat ca cititorii să consulte Coranul pentru a citi aceste versete.

²⁶ . Coran 2: 217:

«وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»

„Acelora dintre voi care se leapădă de Legea lor și mor în tăgadă, deșarte le vor fi faptele în Viața de Acum și în Viața de Apoi. Ei vor fi soții Focului, unde vor veșnici.”

²⁷ . Coran 4: 137:

«إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا»

„Pe cei care au crezut și apoi au tăgăduit, apoi, ba au crezut, ba au tăgăduit, iar apoi au sporit în tăgadă, Dumnezeu nu-i va ierta și El nu-i va călăuzi pe nici o cale.”

lume și în viața de apoi²⁸ și căderea sub mânia și pedeapsa mare a lui Dumnezeu pentru aceștia²⁹, dar niciodată nu se vorbește despre o aplicare a pedepsei legale pentru apostazi.

Faptul că în Coran este abordat în mod repetat subiectul apostaziei și se încearcă să se descurajeze acest păcat mare și deviația de la credință, promițând cele mai dure pedepse în viața de apoi pentru cei care comit această faptă, dar niciodată nu se referă la o pedeapsă lumească în această privință, este de o importanță semnificativă și arată clar că școala pe care o reprezintă este un stindard al libertății de gândire și credință și insistă mereu asupra faptului că religia nu trebuie impusă. În niciun caz nu este de acord cu o astfel de sentință și cu o astfel de abordare care nu lasă loc pentru argumente și îndepărtează opțiunile de alegere.

Desigur, unii au dorit să interpreteze porunca lui Dumnezeu referitoare la sinuciderea în masă a fiilor lui Israel după incidentul închinării la vițelul de aur menționat în versetul 54 al Sura Al-Baqara (2) sau promisiunea de pedeapsă lumească în versetul 74 al Surei Al-Tawba (9) ca o justificare pentru abordarea apostaziei, dar realitatea este că aceste două versete nu oferă o astfel de sentință și există multe motive clare care contrazic caracterul neislamic al pedepsei lumești pentru apostazie.

Versetul 54 din Sura Al-Baqara (2) referitor la pedepsirea idolatriei spune astfel:

²⁸ . Coran 9: 74:

«وَأِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ»

„Și dacă ei întorc spatele, Dumnezeu îi va osândi la o dureroasă osândă în Viața de Acum și în Viața de Apoi, și nu vor afla pe pământ nici prieten și nici oblăduitor.”

²⁹ . Această chestiune a fost menționată în Coran 16: 106, ale cărei text și traducere au fost anterior discutate în explicarea zădărniciii comportamentului coercitiv împotriva religiei.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

Moise spuse poporului său: “O, poporul meu! Pe voi înșivă v-ați nedreptățit alegând vițelul. Căiți-vă dinaintea Plăsmuitorului vostru și omorâți-vă, căci mai bine vă va fi vouă la Plăsmuitorul vostru, iar El se va întoarce către voi, căci El este De-căință-primitorul, Milostivul.”

Deși, conform opiniei multor exegeți, acest verset poate fi interpretat astfel încât pedeapsa apostaziei și a idolatriei fiilor lui Israel să fie declarată prin uciderea lor unul de către celălalt, însă din cauza existenței a numeroase posibilități elaborate de exegeți, cum ar fi referirea sensului acestei comenzi la uciderea propriei persoane, sau faptul că aceasta ar fi putut fi o încercare de a-i judeca care nu a fost pusă în aplicare, sau că au fost iertați datorită pocăinței lor, nu se poate ajunge la o concluzie clară și permanentă cu privire la o astfel de pedeapsă, chiar și în legea lui Moise; cu atât mai puțin să luăm un eveniment specific dintr-o altă lege și să îl confruntăm cu diverse versete din Coran. Dar pedeapsa lumească menționată în versetul 74 din Sura At-Tawba (9) se referă la necredincioșii și ipocriții care, după convertirea la Islam, au făcut acte de violență, încălcând tratatele și provocând război și au rostit cuvinte de necredință. Acest verset le cere să se pocăiască mai întâi, apoi afirmă:

وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ.

Dacă s-ar căi, ar fi mai bine pentru ei, însă ei întorc spatele.

Dumnezeu îi va osândi la o dureroasă osândă în Viața de Acum și în Viața de Apoi, și nu vor afla pe pământ nici prieten și nici oblăduitor.

Aici, dacă ne uităm la contextul general, vom înțelege că prin suferința lumească se înțelege înfrângerea și distrugerea într-un jihad pe care Dumnezeu îl recomandă cu strictețe profetului său în versetul precedent

și acest lucru nu are nicio legătură cu condițiile non-beligerante și sentința generală a apostaziei.

Un alt grup de jurisprudenți, pentru a justifica fatwa faimoasă și a rezolva neconcordanța acesteia cu versetele Coranului, asociază această pedeapsă cu probleme precum declararea apostaziei și crearea de tulburări în rândul musulmanilor și spun: „Schimbarea credinței și întoarcerea de la Islam în sine nu are o pedeapsă lumească, dar o astfel de persoană nu are dreptul să-și exprime sau să propage noua sa credință și dacă o face, va fi pedepsită pentru incitarea la tulburare.” Dar această justificare nu pare să fie în concordanță cu perspectiva Coranului și o examinare atentă arată că această carte se limitează la avertismente cu privire la pedepsele celei vieții de apoi și împotriva celor care se răzvrătesc cu scopul de a ironiza și a diminua puterea. În versetele 65 și 66 din Sura Al-Tawba (9), citim astfel despre acest subiect:

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ. لَا تَعْدِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ
بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبُ طَائِفَةً بَّأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ.

Dacă îi întrebi, ei spun: “Noi doar flecăream și ne jucam! Spune: “Vă bateți joc de Dumnezeu, de semnele Sale și de trimisul Său? Nu vă dezvinovațiți, căci ați căzut în tăgadă după credință.” Dacă unora dintre voi le iertăm, pe alții îi osândim, căci sunt nelegiuți.

Așadar, în cele două versete pe care unii doresc să le folosească ca justificare pentru execuția apostatului, la fel ca multe alte versete în care se arată reacții de batjocură și insultă față de opozanți, nu există nicio referință la o abordare violentă sau o pedeapsă lumească pentru astfel de comportamente urâte și nerușinate. Deoarece Dumnezeu este înțelept și știe că reacțiile furioase la insulte și pedepsirea oamenilor pentru credințele lor greșite nu numai că nu îi va ajuta să se îndrepte, ci va afișa o față nerațională și lipsită de încredere a religiei și a credincioșilor. Dar toleranța în viața socială și transferarea pedepselor

unor astfel de oameni în lumea de apoi va fi un motiv pentru îmbunătățirea comportamentului unora dintre ei și va afișa o față frumoasă a religiei pentru a atrage inimile curate. Prin urmare, Coranul, în versetul 54 al sursei Al-Ma'ida (5), după ce face referire la posibilitatea apostaziei unor musulmani, în loc să se concentreze asupra pedepsirii apostaziei, enumeră ramurile gândirii sale raționale de compensare pentru astfel de pierderi și spune:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ ...

O, voi cei ce credeți! Cine, dintre voi, se leapădă de credința lui...
Dumnezeu va aduce alți oameni pe care îi va iubi și care Îl vor iubi.

Coordonarea acestor versete cu versete care indică absența impunerii religiei nu lasă nicio îndoială referitoare la Coran că acesta nu ar fi de acord numai cu pedepsirea celor care părăsesc Islamul, ci consideră forțarea altora să rămână în religie ca fiind o metodă a opresorilor. Acest tip de rațiune coercitivă în a face oamenii să accepte religia este menționată în versetul 88 al sursei Araf, în care este relatată opoziția aristocraților față de profetul lor Șu'aib, iar răspunsul pe care l-a dat acel profet este o opoziție față de religia impusă:

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا
قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ.

Căpeteniile poporului său care erau pline de trufie spuseră: “Noi te vom izgoni din cetatea noastră, o, Șu'aib, pe tine și pe cei care au crezut odată cu tine, dacă nu vă întoarceți la credința noastră.” El spuse: “Cum! Chiar dacă o urâm?”

Aceeași rațiune a forței de a convinge oamenii să accepte religia este atribuită inamicilor tuturor profeților în versetul 13 din Sura Ibrahim (14):

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ.

Cei care tăgăduiau spuneau trimișilor lor: “Vă vom izgoni de pe pământul nostru, dacă nu vă veți întoarce la credința noastră.”

Domnul lor le dezvălui: “Noi îi vom nimici pe cei nedrepti.”

Un exemplu evident al opoziției față de metoda profetilor referitoare la libertate a fost metoda lui Faraon, care așa cum reiese din versetul 26 din Sura Ghafir (40), a folosit exact subiectul schimbării religiei și disperării de a afecta credințele anterioare ale oamenilor ca scuză pentru propriile sale tactici de forță:

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ.

Faraon spuse: “Lăsați-mă să-l omor pe Moise! Să Îl cheme pe Domnul său! Îmi este frică să nu vă schimbe legea voastră ori să ne semene stricăciunea pe pământ!”

Având în vedere cele menționate, nu mai rămâne nicio îndoială cu privire la faptul că în Coran nu există nicio pedeapsă lumească pentru renunțarea la religie; dar motivul pentru care majoritatea jurisprudenților au dat fatwa pe baza unui număr de hadith-uri și sure care circulă printre musulmani pentru a executa pedepse severe, cum ar fi execuția și tratamente brutale și fără milă în fața schimbării credinței, necesită o analiză separată pentru ca, validând referințele istorice și contextele politice ale acestor abordări, să se poată descoperi rolul guvernelor tiranice în beneficiul acestei legi și să se înțeleagă mai bine dimensiunile separării de Cartea lui Dumnezeu în umma islamică, ținând cont de diferența rațiunii Coranului și de acțiunile musulmanilor. Nu este fără rost că Coranul cel Sfânt, în prezicerea uimitoare a viitorului ummei islamice, singura plângere pe care o are la Profetul lui Dumnezeu și pe care o menționează în versetul 30 din Sura Al-Furqan (25) este despre scoaterea din uz și marginalizarea Cărții lui Dumnezeu printre această umma:

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا.

Trimisul spuse: “O, Domnul meu! Poporul meu a luat acest Coran ca pe ceva de aruncat!”

Idolatrie sau toleranță?

O altă întrebare care apare adesea după exprimarea opiniei Coranului cu privire la idolatrie este că dacă integritatea și toleranța față de opiniile diferite sunt acceptate, atunci de ce Profetul Avraam a distrus idoliul păgânilor și nu a respectat libertatea și credințele lor, așa cum apare în versetele 57 și 58 din Sura Al-Anbiya (21):

وَاللّٰهُ لَا يَكِيدُنَّ اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِيْنَ فَجَعَلَهُمْ جُذَااَ اِلَّا كَبِيْرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ.

Pe Dumnezeu! Voi vicleni asupra idolilor voștri, de cum veți întoarce spatele.” El îi va face fărâme pe toți în afară de mai marele lor. Poate se vor întoarce la el!

Pentru a găsi răspunsul la această întrebare, spre deosebire de justificările obișnuite, trebuie să avem în vedere că, în explicarea învățăturilor fiecărei școli, este necesar să separăm principiile, fundamentele și chestiunile clare și definitive de ramuri, ambiguități, excepții și exemple rare. De exemplu, nu putem niciodată renunța la principiile clare care consideră astfel de comportamente incorecte, în baza răzbunării dinaintea săvârșirii unei infracțiuni, în conformitate cu versetul 74 din Sura Al-Kahf (18) în povestea lui Moise și Khidr³⁰. Prin urmare, Moise nu a tăcut în fața acestei acțiuni și, deși a promis să nu aibă nicio întrebare sau obiecție, nu a fost dispus să își calce principiile morale stabile în picioare pentru o problemă specială despre care nu avea cunoștință și nu-i știa dimensiunile. Oricine este familiarizat cu Coranul și cu tradiția, știe că principii precum demnitatea și libertatea umană sunt printre cele mai fundamentale și categorice principii ale acestei școli și toate poruncile și ordinele divine se bazează pe acestea,

³⁰ . Coran 18: 74:

«فَانطَلَقَا حَتّٰى اِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَاقْتَلَهُ قَالَ اَقْتَلْتَنَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُّكْرًا»

„Plecară amândoi și întâlniră un tânăr. Robul îl ucise. Moise îi spuse: “Ai ucis un om nevinovat fără pic de suflet? Tu ai săvârșit o faptă urâtă!”

iar în același mod, interzicerea insultelor și blasfemiilor la adresa sfinților altora este, de asemenea, un principiu clar coranic și un verset explicit din Sura Al-An'am (6: 108) interzice astfel de comportamente:

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.

Nu-i batjocoriți pe cei pe care ei îi cheamă în afara lui Dumnezeu, căci altminterea ei îl vor batjocori pe Dumnezeu din vrăjmășie și neștiință. Noi astfel am împodobit fiecarei adunări faptele ei. Apoi la Domnul lor va fi întoarcerea și El îi va înștiința de ceea ce au făcut.

Necesitatea respectării credințelor diferite și tratarea celorlalți cu bunătate atâta timp cât nu încalcă drepturile niciunui individ este, în afară de rațiune și experiență, o învățătură divină pe care Coranul o confirmă și o subliniază de nenumărate ori. Unul dintre cele mai clare exemple ale acestei afirmații este prezentat în versetul 8 al Sura Al-Mumtahina (60), care afirmă:

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ.

Dumnezeu nu vă oprește de la a fi buni și dreți cu cei care nu s-au războit cu voi pe credință și nici nu v-au prigonit din casele voastre. Dumnezeu îi iubește pe cei nepărtinitori.

Dacă avem în vedere astfel de aspecte, când ne confruntăm cu un fenomen precum distrugerea idolilor - despre circumstanțele și contextul căruia nu avem cunoștințe depline - trebuie să-l interpretăm într-un mod care să nu contravină principiilor și fundamentelor de bază ale Coranului. Deoarece în această problemă există multe posibilități, cum ar fi diferențele de condiții și legi sau legăturile nelegitime ale idolilor cu structuri și relații injuste care dăunează oamenilor și le încalcă drepturile; luând în considerare aceste opțiuni, ar dispărea

indiscreția și contradicțiile dintre povestea idolatriei și subiecte precum conviețuirea pașnică a urmașilor religiilor și interzicerea blasfemiei împotriva idolilor.

Cu această perspectivă, chiar dacă cineva nu poate analiza actul de idolatrie fără a insulta pe cineva și crede că în orice caz acest act conține o insultă și rănește sentimentele adepților unei anumite religii, este suficient să ia în considerare faptul că o misiune divină nu poate fi pusă în lumina a ceea ce Dumnezeu a recomandat tuturor ca fiind credința musulmană pentru o anumită persoană și în circumstanțe speciale. Deci nu oricine poate considera acest lucru ca fiind o scuză pentru a insulta și trata în mod nedrept posesiunile sacre ale altora și precum ISIS, prin distrugerea a tot ceea ce consideră politeist, să priveze oamenii de drepturile lor și să-și expună credința imorală.

Interesant este că versetul al optulea al sursei Al-Mumtahina pe care l-am menționat ca dovadă clară a abordării pașnice a Coranului în relația cu cei care au opinii diferite, apare exact după versetele referitoare la exemplul bun al Profetului Ibrahim și al companionilor săi. Atenția acordată acestui aspect arată cu claritate că toate aceste evidențieri ale necesității opoziției și a dezaprobării și acțiunilor împotriva necredincioșilor și idolatriei sunt limitate prin această explicație că deviația și opiniile divergente ale indivizilor nu doar că nu înseamnă permisiunea pentru dușmănie cu aceștia, dar nu ar trebui să fie un obstacol în fața unei conviețuiri corecte, a generozității și iubirii, iar singura bulină roșie care există în această privință este aroganța și nedreptatea celor mândri care nu ar trebui să fie luate în considerare și trebuie să tratăm cu blândețe chiar și cu cei care ne agresează. Prin urmare, povestea idolatriei a Profetului Ibrahim ar trebui analizată conform acestui cadru.

În acest loc, se ridică o obiecție sau o întrebare care le ocupă mințile chiar și celor care cred în corectitudinea religioasă. Ei, în timp ce acceptă incorectitudinea insultelor aduse lucrurilor sacre și credințelor altora, nu își doresc să folosească cuvântul „respect” pentru a trata credințele superstițioase și denaturate și cred că respectul pentru o

normă înseamnă onorarea, omagierea și considerarea sa ca fiind infailibilă. Dar această interpretare nu este corectă și acest cuvânt nu este întotdeauna folosit în sensul pe care îl spun ei. Când cineva folosește interpretarea respectului pentru credințe pe care le consideră greșite, cu siguranță nu înseamnă că a acceptat acele credințe; în schimb, o astfel de abordare înseamnă pur și simplu luarea în considerare a unei bariere împotriva insultelor, distrugerii și comportamentelor care sunt de obicei făcute față de persoanele private de drepturile lor umane.

Când cineva nu are respect pentru o credință, își dă dreptul să insulte sau să batjocorească acea credință în loc să critice sau chiar să se dezică de ea. Dacă spune că respectă persoana respectivă, dar nu are respect pentru credința sa, atunci doar se joacă cu cuvintele; deoarece personalitatea și identitatea unui om nu sunt date de ființa sa fizică, ci de gândurile și credințele sale cărora el le dă formă conform modului său de gândire și modului în care trăiește. Coranul este cuvântul lui Dumnezeu care cunoaște oamenii, care știe că majoritatea oamenilor gândesc în limitele condițiilor și altor restricții ale lor, și este normal ca oricine să creadă că credințele sale reprezintă adevărul și credințele altora sunt superstițioase și denaturate. Prin urmare, dacă cuiva i se permite să insulte pe oricine nu gândește în același mod, nicio societate nu va fi în siguranță în fața unor războaie și conflicte fără sens și fără sfârșit.

Singura excepție în ceea ce privește principiul respectului față de credințele altora este modalitatea de a se relata la credințele care nu respectă drepturile naturale ale acestora. Deoarece lupta împotriva nedreptății și apărarea drepturilor pe care toată lumea le recunoaște ca fiind valabile din punct de vedere rațional este o chestiune agreată și acceptată unanim, așa cum reiese din versetul 8 din Sura Al-Mumtahina (60), singura excepție menționată în Coran în ceea ce privește o viață pașnică cu cei cu vederi diferite fiind nedreptatea și încălcarea vieții și proprietății altora.

Faptul că unii sunt de părere că respectarea credințele celorlalți înseamnă acceptarea corectitudinii credințelor lor și pun pe același loc lista de credințe ale ISIS și a altor criminali și devianți pentru a demonstra că orice credință nu poate fi respectată, rezultă din ignorarea acestora a efectului condițiilor de trai, a mediului și a modului de gândire al oamenilor în formarea credințelor lor și din nepăsarea lor față de faptul că ei înșiși folosesc oameni ca fiind cel mai bun exemplu al răutății și devierii, oameni a căror trăsătură principală este lipsa de respect pentru credințele altora.

Aceste persoane nu înțeleg că, în primul rând, adevărul nu este disponibil și deținut exclusiv de noi, oamenii obișnuiți, și nimeni nu poate pretinde că a ajuns la credința corectă, căci este imposibilă atingerea unei credințe mai bune și superioare față de aceea pe care o posedă. Până și cei mai mari oameni de știință au opinii diferite și și-au recunoscut greșelile de multe ori fără a cădea pradă relativismului și fără să-și considere inutile cunoștințele, considerându-și ultimele opinii ca fiind pasibile criticii.

În aceste condiții, singura cale pe care o avem pentru a îndrepta credințele sunt discuțiile raționale și apelul la conștiința umană comună. Avem obligația de a face tot posibilul pentru a atinge o cunoaștere mai profundă și pentru a ne descoperi propriile greșeli, astfel încât să restrângem tot mai mult devierea de la adevăr.

Cu toate că accesul oamenilor la resursele de cunoaștere nu este uniform și punctul lor de vedere față de realitate este diferit, însă toată lumea înțelege importanța conștiinței umane și urâtenia ignorării cunoașterii dobândite. Prin urmare, singura măsură pe care o avem la dispoziție pentru a determina valoarea și respectul față de alții sunt aceste principii etice, și nu sincronizarea credințelor indivizilor cu adevărul. Problema principală a membrilor ISIS și a criminalilor nu este credința lor denaturată, iar ceea ce îi face mai mult decât orice altceva respingători este lipsa lor de moralitate, egocentrismul și indiferența lor față de conștiința și dialogul interuman.

Putem să nu respectăm credințele cuiva doar dacă suntem conștienți de toate constrângerile și situația în care se află și după ce ne asigurăm că el nu a căzut în neglijență sau superficialitate în fața cunoștințelor pe care le are la dispoziție. Cu excepția unui număr limitat de persoane, pentru oamenii normali este o sarcină foarte dificilă să judece acest lucru, de aceea doar lui Dumnezeu sau anumitor sfinți aleși de El le revine această putere de judecată.

Ținând cont de cele menționate, ajungem în mod clar la concluzia că această carte sfântă, Coranul poartă un mesaj etic și uman al religiei, având scopul de a conduce omul către obiective înalte prin libertatea și voința sa liberă și, pe această bază, respinge cu fermitate orice formă de constrângere religioasă. Nu numai că nu arată nicio simpatie pentru niciuna dintre preocupările și îngrijorările celor care se opun libertății, ci consideră posibilitatea necredinței, ipocriziei și apostaziei drept o providență divină pentru ca omul să ajungă la grade mai înalte de perfecțiune.

Conștientizarea acestei interpretări și a priorităților care pretind dreptatea în Coran face posibilă înțelegerea corectă a versetelor referitoare la război, jihad și pedepsele lumești pentru opozanți și nu lasă să reiasă nicio îndoială că toate aceste porunci au un caracter defensiv, iar în Cartea lui Dumnezeu, nu este menționată niciodată o abordare ostilă față de nicio persoană sau grup în afară de persoanele care încalcă drepturile naturale ale omului și cei care nu respectă înțelegerile și tratatele.

والحمد لله رب العالمين

Laudă fie lui Allah, Domnul lumilor

